LITHUANIAN CHAMBER VOCAL MUSIC

LIETUVIŲ KAMERINĖ VOKALINĖ MUZIKA

Giedrius Kuprevičius

Goetheliederbuch

BALSUI IR FORTEPIJONUI
FOR VOICE AND PIANO

Giedrius Kuprevičius

Goetheliederbuch

BALSUI IR FORTEPIJONUI
FOR VOICE AND PIANO

VILNIUS | LIETUVOS MUZIKOS IR TEATRO AKADEMIJA | 2023

Leidinį parėmė | Supported by

LIETUVOS KULTŪROS TARYBA

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJA

Rinkinį „Lietuvių kamerinė vokalinė muzika“ rengia
Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Koncertmeisterio katedra.
Sudarytoja ir atsakingoji redaktorė prof. Irena Uss-Armonienė

The collection *Lithuanian chamber vocal music* is initiated by
the Department of Concert Master at the Lithuanian Academy of Music and Theatre.
Compiler and editor in chief Prof. Irena Uss-Armonienė

Redaktorė | Edited by
Audronė Kisieliūtė

Notografas | Notography
Robertas Budrys

Kalbos redaktorė | Copy editor
Deimantė Palkevičienė

Vertėja ir anglų k. redaktorė | Translated by
Albina Strunga

Viršelio dailininkė | Designer
Jūratė Juozėnienė

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios
bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

ISMN 979-0-806003-26-8

© Giedrius Kuprevičius, 2023
© Lietuvos muzikos ir teatro akademija, 2023

Tiražas 100 egz.
Išleido Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Gedimino pr. 42, Vilnius
Spausdino UAB „Ciklonas“, Žirmūnų g. 68, Vilnius

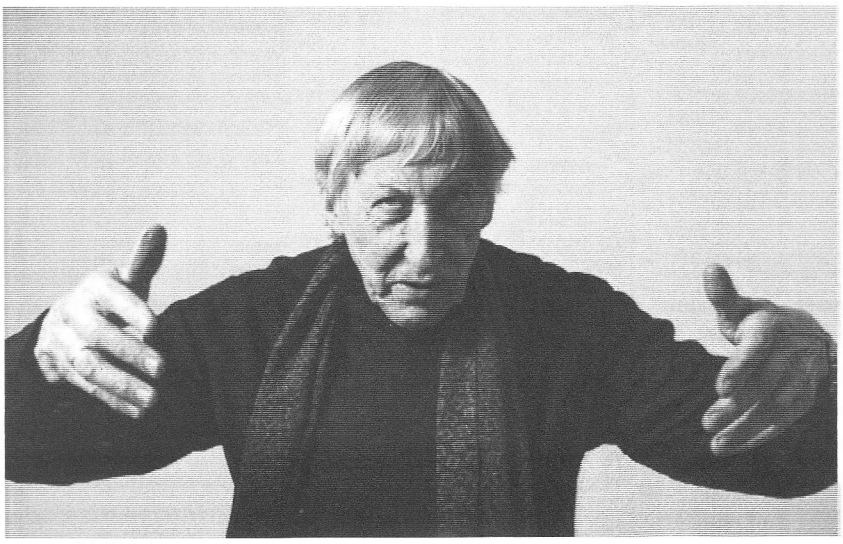

Rolando Cikanavičiaus nuotr.

Giedrius Kuprevičius (g. 1944) – kompozitorius, pedagogas, eseistas, radijo laidų autorius, profesorius, akademikas. Kompozicijos studijas baigė 1968 m. pas prof. Eduardą Balsį. Jo įvairialypė veikla glaudžiai susijusi su Kauno miestu, kuriame gimė, augo ir tęsė savo tėvo kompozitoriaus Viktoro Kuprevičiaus (1901–1992) pradėtus darbus. Nuo 1957 m. kartu su tėvu reguliariai skambino Kauno karilionu, koncertavo Naujojoje Zelandijoje, Vokietijoje, Lenkijoje, Belgijoje, Olandijoje.

Vienuolika metų (1971–1982) vadovavo Lietuvos kompozitorių sąjungos Kauno skyriui, dirbo Lietuvos televizijos muzikos laidų redakcijoje, Lietuvos kultūros ministerijoje (pirmuoju ministro pavaduotoju ir meno reikalų valdybos viršininku), Kauno savivaldybės vicemeru. 1990–1999 m. dėstė Vytauto Didžiojo universiteto Menų fakultete, 2000–2012 m. buvo Kauno technologijos universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dekanas.

Kauno viešojoje bibliotekoje visuomenei skaitė 200 paskaitų ciklą „Muzikiniai trečiadieniai", išleido du esė sąsiuvinius, autobiografinę knygą „Koncertas". Nepamirštama jo LTV rengta laida „Kontrapunktas", komentarai LRT „Kultūros savaitėje", laida „Audiologai" ir t. t.

G. Kuprevičiaus muzika – saikingai moderni, daugelyje kūrinių dominuoja improvizacinis pradas, yra ryškių sąsajų su literatūra ar vaizduojamuoju menu. Kompozitoriui svarbus ir žmogaus balsas, vokalinė muzika. Greta stambių veikalų – miuziklų, operų – jis sukūrė nemažai dainų ar jų ciklų: „Išeivių dainos", „Laiptai", „Alsuoti", „Iš niekur dainos", vokalinė simfonija „Aštuoni metafiziniai romansai" ir kt.

Svarbesni G. Kuprevičiaus apdovanojimai: Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Karininko kryžius, Įsimintiniausio Kauno menininko titulas (abu 2003); Vyriausybės kultūros ir meno premija (2005), Auksinio scenos kryžiaus padėkos premija už viso gyvenimo nuopelnus Lietuvos teatrui, Nacionalinė kultūros ir meno premija (abi 2014); Lietuvos Respublikos Seimo Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medalis „Tarnaukite Lietuvai" už filantropinę veiklą (2016).

Pagal *giedriuskuprevicius.lt*

Giedrius Kuprevičius (b. 1944) is a composer, pedagogue, essayist, radio show author, professor and academic. He completed studies in composition in 1968 under Prof. Eduardas Balsys. His multifaceted activities are closely associated with Kaunas, the city of his birth, where he grew up and continued the work started by his father, composer Viktoras Kuprevičius (1901–1992). From 1957, the two would often play the Kaunas carillon, also performing in New Zealand, Germany, Poland, Belgium and the Netherlands.

Kuprevičius headed the Kaunas branch of the Lithuanian Composers' Union for eleven years (1971–1982), was chief editor of music programming at Lithuanian Television, worked for the Lithuanian Ministry of Culture (he was First Assistant to the minister and Executive Head of Artistic Affairs) and served as the Kaunas Municipality deputy mayor. In 1990–1999, he taught in the Faculty of Arts at Vytautas Magnus University and in 2000–2012 he was the dean of the Faculty of Humanities at Kaunas University of Technology.

Kuprevičius presented a cycle of 200 lectures titled Musical Wednesdays at the Kaunas Public Library, released two books of essays and an autobiographical book titled Koncertas. Among his other unforgettable contributions we can list the programme Kontrapunktas which ran on Lithuanian Television, commentary on the Lithuanian Radio Kultūros savaitė show, his programme Audiologai and so on.

Giedrius Kuprevičius' music is moderately modern, with most of his works featuring a dominant improvisational foundation, and there are vivid references to literature and the visual arts. The human voice and vocal music are important to the composer. Alongside his major works – musicals and operas – he has also written a number of songs and song cycles: "Émigré songs", "Steps", "Breathe", "Songs from nowhere", the vocal symphony "Eight metaphysical romances", and others.

Some of Kuprevičius' more important awards are: the Officer's Cross of the Order of the Lithuanian Grand Duke Gediminas, the title of Most Memorable Artist in Kaunas (both in 2003); the Lithuanian Government Culture and Art Prize (2005), the Golden Cross of the Stage in recognition of his lifetime merits to Lithuanian theatre, the Lithuanian National Arts and Culture Prize (both in 2014); the Memorial Gabrielė Petkevičaitė-Bitė "Serve Lithuania" Medal of the Seimas of the Republic of Lithuania for his philanthropic activities (2016).

Based on *giedriuskuprevicius.lt*

Goetheliederbuch – tai pagarbos dovana Gustavui Mahleriui ir Richardui Straussui, žavintiems mane nepasiekiama meistryste ir kažkokia gailiai skaidria jų muzikos gaida. Visose aštuoniose J. W. von Goethe's eilėraščiams sukurtose ciklo dainose manęs labai mažai, nes manoji muzikos kalba visiškai netinka poeto vokiečio eilėms, jų kalbos skambėjimui ir ritmikai. Tuomet pagalbon pasitelkiau Mahlerį ir Straussą, kurių muzikos kalba pasirodė tinkamesnė, nors pirmąjį Goethe tik įkvėpė, o antrojo kūrinių sąraše tėra kelios dainos pagal poeto tekstus.

Goetheliederbuch yra bandymas žvelgti į kitokią kultūrą jos nepažeidžiant, todėl šiose dainose nėra sutartinių ar raudų intonacijų, kurių geistų koks nors itin patriotiškai nusiteikęs lietuviškos muzikos globėjas. Tačiau jautresnę klausą turįs klausytojas šiose dainose išgirs ir jų autoriaus stilių, nuo kurio pabėgti jam neduota.

Keturios *Mignon* dainos, įsiterpusios į ciklą, gimė lengvai ir greitai. Visa vokalinės partijos muzika sukurta neprisilietus prie instrumento – tik vėliau melodija, suvienyta su harmonija, buvo patikslinta ir patobulinta. Tiesa, puiki poezija nuostabi ir be muzikos, tačiau gal Poetas nepyks, kad praėjus daugybei metų joje girdime vis kitokią muziką. Jei visi mirusieji žinotų, kas ir ką darys su jų palikimu, ar pajudėtume į priekį?

Giedrius Kuprevičius
2006 m. gegužės 5 d., Druskininkai

Goetheliederbuch is a gift in honour of Gustav Mahler and Richard Strauss, who have always astounded me for their superior mastery and their somehow plaintively pristine music. There is actually very little of me in all eight songs of the cycle written based on J. W. von Goethe's poems, as my musical language does not at all suit the German poet's verses, the sound of their language or its rhythm. Thus, I called on Mahler and Strauss for assistance, whose musical language seemed to be more apt, even though Mahler was merely inspired by Goethe, while Strauss' list of works only has a few songs based on the poet's texts.

Goetheliederbuch is an attempt to look at a different culture without mistreating it, so these songs have no polyphony or lament-like intonations, which might be desired by some ultra-patriotically-inclined patron of Lithuanian music. However, the more sensitive listener will also be able to discern the author's style in these songs, which is something he cannot evade.

The four Mignon-Lieder that are part of this cycle came to me easily and quickly. All the music for the vocal part was created without touching a single instrument – only later was the melody corrected or improved by combining it with the harmony. Incidentally, the excellent poetry is splendid even without music, but perhaps the Poet will not be angered that even after so many years, the music we hear in it is always different. If all the deceased were to know what would be done to their legacies and by whom, would progress be at all possible?

Giedrius Kuprevičius
May 5, 2006, Druskininkai

Goethe's eilės Giedriaus Kuprevičiaus dainose

Johannas Wolfgangas von Goethe (1749–1832) – vokiečių literatūros klasikas, poetas, dramaturgas, gamtos tyrinėtojas, mąstytojas, humanistas, politikas ir filosofas. Jo darbai paliko gilų atspaudą įvairių tautų ir laikotarpių kompozitorių kūryboje. Goethe mėgo muziką, jo poetinė kalba buvo labai muzikali, galbūt todėl didieji poeto veikalai „Jaunojo Verterio kančios" (1774) ir „Faustas" (1831) įsikūnijo prancūzų kompozitorių Charles Gounod ir Jules Massenet operose (Ch. Gounod „Faustas", 1859, ir J. Massenet „Verteris", 1892). Minėti Goethe's kūriniai, pasak prof. Vytauto Kubiliaus, „įsiveržė į Europos kultūrinio gyvenimo centrą tokiomis viršūnėmis, kad aštuonių eilučių lyrikos nuotrupa neišvengiamai atsidūrė jų šešėlyje"[1].

Poetinė lyrika Goethe's kūryboje turėjo atskirą, gilią nišą. Prisimenant Fausto žodžius „kaip širdį degina aistrų saldi kančia", daugiausia ji siejosi su meilės jausmais, troškimu pajusti pakilią džiaugsmo palaimą, nors greta buvo patirta tragiškų, skausmo kupinų išgyvenimų, dvejonių, ilgesio. Ankstyvuoju studijų Leipcige laikotarpiu (1765–1768) Goethe jautė didelį kūrybinių jėgų antplūdį – prirašė tomus laiškų, dramų, eilių. Gaila, daugelis jų neišliko, nes tuo metu su savo kūriniais rašytojas elgėsi gana lengvabūdiškai: ankstyvuosius eilėraščius greitai pamiršdavo, poezijos pluoštelius išdovanodavo, o ištikus nusivylimo priepuoliams pats juos degindavo. Tik vėliau Veimare įsikūrusi Goethe's raštinė ėmė kaupti kiekvieną jo popierėlį.

Remiantis Goethe's kūrybos tyrėjų teigimu ir amžininkų prisiminimais, gyvendamas Leipcige rašytojas iš viso nenorėjo nieko publikuoti ir į savo lyriką žiūrėjo savotiškai: jam atrodė, kad imti honorarą už eilėraščius nedera. Eilėraštis – tai dovana draugams, tam tikram ratui žmonių, kurie jam buvo artimi ir malonūs. Vargu ar jo amžininkai ką nors žinojo apie jaunojo Goethe's kūrybą. Atskira knyga Goethe eilėraščius išleido tik būdamas šešiasdešimt trejų metų (jie pasirodė 1812 m.).

Taip pat gana keistas buvo Goethe's požiūris į dainas, kuriamas pagal jo eiles – jis jų apskritai nenorėjo. Manė, kad žodžius dainose turėtų lydėti tik labai paprastas akompanimentas, atliekamas arfa, citra ar spinetu, kad poetinės minties tėkmė galėtų lietis nevaržomai[2]. Yra žinoma, kad 1812 m. Ludwigas van Beethovenas nusiuntė Goethe'i pagal jo eiles sukurtą Minjonos dainą *Kennst du das Land* („Ar žinai tą šalį"). Atsakymas buvo trumpas: „Minjona dainuotų dainą, ne ariją." Vėliau Beethovenas, ieškodamas glaudesnio žodžio ir muzikos ryšio, sukūrė keturias Minjonos dainos *Sehnsucht* („Ilgesys") versijas pagal tą patį Goethe'ės tekstą.

1816 m. Franzas Schubertas, visai neturėdamas lėšų, draugų paskatintas nusiuntė Goethe'i 16-os dainų rankraštį; Schubertas vylėsi, kad dainos bus publikuotos ir jo finansinė padėtis pasitaisys. Rankraštyje buvo tokių šedevrų kaip *Gretchen am Spinnrade* („Margarita prie ratelio"), *Erlkönig* („Girių karalius"), *Meeres Stille* („Jūros tyla") ir kt. Nėra žinoma, ar tame rinkinyje buvo *Mignon* dainų ir ar Goethe išvis jas girdėjo, bet F. Schubertas jokio atsako taip ir nesulaukė. Remiantis amžininko Johanno Peterio Eckermanno prisiminimais, Goethe dažnai neatsakydavo į jam siunčiamus laiškus[3].

Vis dėlto Goethe's lyrika, jos nuoširdus jausmas ir audringa tėkmė, atvira kiekvienam skaitytojui, ilgam rado prieglobstį skirtingų tautų ir laikotarpių kompozitorių kamerinėje vokalinėje kūryboje, vadinamajame *Art song* (liet. meno daina) žanre. Iš Goethe's lyrikos įkvėpimo sėmėsi daugelis kompozitorių: pradedant Ludwigu van Beethovenu, Franzu Schubertu, Robertu Schumannu, tęsiant Hugo Wolfu, Ferenzu Lisztu ir baigiant XX a. kompozitoriais Albanu Bergu, Marku Adamo ir kt.

Praėjus daugiau nei dviem šimtmečiams Goethe's lyrikos takais patraukė lietuvių kompozitorius Giedrius Kuprevičius ir sukūrė aštuonias dainas originalo (vokiečių) kalba. Pirmąjį sąsiuvinį (Druskininkai, 2005) sudarė keturios dainos: *Freudvoll und leidvoll* („Džiaugsminga ir susisielojusi"), *Mit einem gemalten Band* („Su margu kaspinu"), *Nähe des Geliebten* („Mylimojo artumas"), *Mailied* („Gegužės daina"). Antrąjį sąsiuvinį (Druskininkai, 2006) sudarė keturios *Mignon* („Minjona") dainos. Vėliau kompozitorius jas sujungė į rinkinį ir pavadino *Goetheliederbuch* („Goethe's dainų knyga").

Remiantis dainų gimimo istorija, galima teigti, kad kompozitorius neturėjo minties kurti vientisą vokalinį ciklą. Tačiau sekdami poetinės minties logika ir matydami, kaip galutiniame variante dainos sugrupuotos, galime įžvelgti dramaturginę liniją: Minjonos paveikslas tarytum tapo

[1] V. Kubilius. J. V. Getės lyrika. *Johanas Volfgangas Getė. Poezija.* Vilnius: Vaga, 1986, p. 5.

[2] R. Fridentalis. *Getė.* Vilnius: Vaga, 1977, p. 54–57.

[3] Johannas Peteris Eckermannas (1792–1854) – vokiečių literatūrologas, labiausiai žinomas kaip knygos „Pokalbiai su Goethe" autorius. Su Goethe jis artimai bendravo likus devyneriems metams iki poeto mirties (1823–1832). J. P. Eckermannas buvo jo patikėtinis, neretai vadinamas Goethe's metraštininku.

visos kompozicijos leitmotyvu (Nr. 1, 4, 6, 8). Kas buvo toji Minjona, kurios įvaizdis beveik tris šimtmečius lydėjo ne tik kompozitorius, bet ir dailininkus? Jos paveikslą tapė ir romantikai, ir impresionistai.

Goethe's romane „Vilhelmo Meisterio mokymosi metai" (*Wilhelm Meisters Lehrjahre,* 1795–1796) pagrindinis herojus Vilhelmas sutinka keistą jauną žmogystą skvarbiomis juodomis akimis ir ilgais juodais garbanotais plaukais, supintais į kasas. Paaiškėja, kad tai akrobatų trupės Italijoje pagrobta, jėga į Vokietiją atvežta ir cirko artistų išnaudojama 12–13 metų mergaitė. Vilhelmas, sužavėtas Minjonos egzotinės išvaizdos ir jausmingumo, išperka ją iš nelaisvės. Atsidėkodama Minjona ima jam tarnauti, jo asmenyje ieškoti globėjo, užtarėjo, tėvo. Ji uždara, mįslinga, kupina liūdesio, iš tiesų nesuvokianti, kas ji – mergaitė ar berniukas.

Dainų rinkinį G. Kuprevičius pradeda Minjonos daina *Heiß mich nicht reden* („Leisk man tylėti", Nr. 1). Minjoną slegia įžadas niekam neatskleisti savo kilmės, kuri net jai pačiai nėra gerai žinoma. Jos lūpomis liejasi skundas – kompozitorius jį pagauna jautria gaida solisto melodijoje, o nenutrūkstamas *ostinato* fortepijono partijos bose tampa ir paslapties, ir nerimo ženklu.

Goethe buvo linkęs į visokias mistifikacijas ir maskuotes, todėl dainos *Freudvoll und leidvoll* („Džiaugsminga ir susisielojusi", Nr. 2) atlikėjams būtina atidžiai perskaityti poetinį tekstą ir suprasti, kad šiose eilėse kalbama ne apie meilę, o apie sielą. Fortepijono įžangoje pasigirstanti slinktis tarsi atveria kelią sielai kilti aukštyn, ir solisto melodinė linija, sekdama poetiniame tekste slypinčiomis žodžių prasmėmis, gali laisvai juo keliauti.

Goethe's kūryba labai autobiografiška. G. Kuprevičiaus pasirinkti eilėraščiai *Mit einem gemalten Band* (Nr. 3) ir *Mailied* (Nr. 7) susiję su poeto jaunystėje patirtais meilės išgyvenimais. Eilės sukurtos Goethe's studijų Strasbūro universitete metais (1770–1771) ir skirtos Friederikei Brion[4]. Eilėraštyje *Mit einem gemalten Band* („Su margu kaspinu") Goethe siuntė jai savo paties rankomis išmargintą kaspiną, apibarstytą gėlių žiedais ir lapeliais, nes tuo metu buvo madinga kaip meilės prisipažinimą dovanoti merginoms ant galvos rišamus kaspinus. Nors Friederike buvo įsimylėjusi Goethe'ę, jis žinojo, kad ją paliks. Dainai kompozitoriaus pasirinktas lėtas valsas labai taikliai perteikia kvapnios ir svaigios pavasario dienos nuotaiką. Šis valsas asocijuojasi su prancūzų kompozitoriaus Franciso Poulenco (1899–1963) dainoms-valsams būdingu rafinuotu grakštumu. Beje, Brionų šeima buvo prancūzai.

Antroji Minjonos daina – *Sehsucht* („Ilgesys", Nr. 4). Tai trumpas eilėraštis – jame mažai žodžių, tvyro nyki vienatvė ir ilgesys. Pagal šias eiles kūrė daug kompozitorių: vienų muzika lyriška, nostalgiška, kitų – atvirai emocionali, dramatiška. G. Kuprevičiaus sprendimas labai netikėtas, gali būti, kad minties raktas slypi 3/8 metro fortepijono partijos judėjime. Solisto eilutę formuoja 2/4 metras, todėl dainininkui reikia gerai perskaityti poetinį tekstą ir sutelkti dėmesį į prozodiją.

1795–1802 m., jau gyvendamas Veimare, Goethe sukūrė eilių, kurios nesiremia konkrečiais įspūdžiais, jose nėra asmeninių išgyvenimų. Tai subjektyvi, beasmenė lyrika, o jos sukeliamas paslaptingumo įspūdis senatvėje tapo būdingu Goethe's stiliaus bruožu.

Sukurti eiles *Nähe des Geliebten* („Mylimojo artumas") Goethe'ę inspiravo Friederike's Brun to paties pavadinimo eilėraštis. F. Brun (1765–1835) buvo danų poetė, garsėjusi XIX a. pirmojoje pusėje rengtais literatūros vakarais. Iš jos Goethe pasiskolino kūrinio pavadinimą (todėl jame kaip svarbiausias akcentas ir liko mylimojo, o ne mylimosios artumas) ir motyvą *Ich denke dein* („Menu tave"). G. Kuprevičiaus kompozicija *Nähe des Geliebten* („Mylimojo artumas", Nr. 5) – tai lyg daina-prisiminimas, kurios melodikoje kompozitoriaus taikomas dainuojamų žodžių rečitavimas leidžia atsiskleisti jų spalvai ir prasmei (beje, tai dažnas Claude'o Debussy dainų komponavimo būdas).

Eilėraščio *So laßt mich scheinen, bis ich werde* („Leisk baltą panešiot suknelę", Nr. 6) pirminiame romano *Vilhelmo Meisterio mokymosi metai* variante nebuvo, jis sukurtas 1796 metais. Čia Minjona nebe vaikas, o jauna ir įsimylėjusi mergina, nujaučianti savo lemtį ir norinti nors kartą apsivilkti baltą suknelę. Jai nebaisu – ji tiki, kad po mirties taps angelu. Šioje G. Kuprevičiaus dainoje ypač jautriai susijungia jausmas, žodis ir muzika. Išgirstame ir muzikinę sąšauką su dainoje *Freudvoll und leidvoll,* kurioje apdainuojama siela, skambėjusiu kylančiu motyvu.

Goethe's eilėraštyje *Mailied* („Gegužės daina", Nr. 7) jausmai liejasi tarsi bangos, vienas posmas gena kitą. Čia šlovinama žemė, saulė, gamta, meilė ir jaunystė, o viso to įkvėpėjai F. Brion skamba žodžiai: „Mane pamilus, laiminga būk!" Kompozitorius greta dainos tempo nurodo: *Dankeshymne* (Padėkos himnas). Raiškioje solinėje partijoje girdimi pavasario paukščių balsai, o laimės, džiaugsmo, meilės jausmai aukštą tesitūrą pasiekiančioje kulminacijoje tarytum pakyla į dangų.

[4] Friederike Brion (1752–1813) – Goethe's eilių įkvėpėja, kuri po trumpo romano su Goethe vėliau taip ir neištekėjo. Rašytojas, remdamasis F. Brion išvaizda ir būdo bruožais, tragedijoje „Faustas" sukūrė Margaritos, o penkių veiksmų tragedijoje „Klavigas" (1774) – Marijos paveikslą.

Rinkinį *Goetheliederbuch* G. Kuprevičius baigia Minjonos daina *Kennst du das Land* („Ar žinai tą šalį", Nr. 8). Tai vienas žinomiausių Goethe's eilėraščių, tris šimtmečius jaudinęs ir inspiravęs ne vieną kompozitorių. Romano herojus Vilhelmas pakerėtas dainuojančios Minjonos: „Kiekvieną posmą ji pradėdavo iškilmingai ir pakiliai, tarsi norėdama atkreipti dėmesį į kažką ypatinga, pranešti kažką svarbaus. Trečiajame dvieilyje jos balsas prislopdavo ir įgaudavo niūrų atspalvį; klausimą „Ar tu buvai ten?" dainavo slaptingai ir mąsliai, žodžiuose „O, greičiau tenai..." skambėjo nenumaldomas ilgesys; kartodama kvietimą „Norėčiau... likti amžinai" balsą modifikuodavo, kad girdėdavai tai švelnų prašymą, tai reikalavimą, tai skatinimą, tai viltingą lūkestį."[5]

Pasirinkęs posminę komponavimo formą, G. Kuprevičius tarsi grįžta prie *Lied* ištakų (F. Schuberto dainos būdavo trijų, keturių ar penkių posmų), tuo dar kartą patvirtindamas *Lied* sampratos esmę, kad pirma buvo žodis. Tai puiki dirva atlikėjų interpretacijos meistrystei atsiskleisti.

Tikiuosi, kad atlikėjams, rengiantiems naują kūrinį, pravers leidinio pabaigoje pridedami poetinių tekstų vertimai. Norint suprasti autoriaus idėją, atliepti jo mintis ir kuo tiksliau jas perteikti klausytojui, verta pažvelgti giliau, t. y. susipažinti su Goethe's biografija, jo sukurtais kūriniais ir tame kontekste pamėginti surasti eilėraščio gimimo istoriją. Yra išties daug galimybių platesnėms studijoms: pagal tuos pačius eilėraščius dainas kūrė daugybė kompozitorių, todėl verta jas palyginti[6], jose paieškoti dar daugiau minčių ir įkvėpimo interpretacijoms.

Rengiant šį leidinį, kartu su kompozitoriumi G. Kuprevičiumi buvo atidžiai peržiūrėtos ir aptartos tempų nuorodos, dinamikos ženklai ir artikuliacija, o mikrodinamikos, *rubato*, agogikos elementai, autoriaus pageidavimu, paliekami atlikėjų interpretacijai. Dainos yra skirtos aukštam balsui, taigi gali būti atliekamos tiek moterų, tiek vyrų; visos ištisai arba pasirinktinai.

Norėčiau padėkoti dainininkei ir kompozitorei Salomėjai Petronytei už pagalbą ir nuoširdų dėmesį lietuvių kamerinei vokalinei muzikai, taip pat notografui Robertui Budriui už ypač atidų ir profesionalų darbą.

Audronė Kisieliūtė

[5] J. W. Goethe. *Vilhelmo Meisterio mokymosi metai*. Vilnius: Gimtasis žodis, 2014, p. 128.

[6] Pavyzdžiui, internetiniame puslapyje *LiederNet* (https://www.lieder.net/) prie konkretaus eilėraščio nurodomi visi žinomi kompozitoriai, kūrę pagal tą poetinį tekstą.

Šaltiniai

Eckermann, Johann Peter. *Pokalbiai su Goethe*. Vilnius: Aidai, 1999.

Fridentalis, Richardas. *Getė*. Vilnius: Vaga, 1977.

Getė, Johanas Volfgangas. *Poezija*. Sudarė A. Gailius, į lietuvių k. vertė S. Račiūnas. Vilnius: Vaga, 1986.

Goethe, Johann Wolfgang. *Vilhelmo Meisterio mokymosi metai*. Vilnius: Gimtasis žodis, 2014.

Kimball, Carol. *Art Song. Linking Poetry and Music*. Milwaukee: Hal Leonard Corporation, 2013.

Kimball, Carol. *Song: A Guide to Art Song Style and Literature*. Milwaukee: Hal Leonard Corporation, 2005.

Lehmann, Lotte. *More than Singing, The Interpretation of Songs*. Mineola, New York: Dover Publications, 1985.

Martineau, Malcolm. Tracing 100 Years in the Life of Mignon. *Snuma Website*, April 20th, 2020. Prieiga per internetą: https://www.snuma.net/xe/freeboard/121011, [žiūrėta 2023 m. spalio 24 d.].

Predota, Georg. The Music of Poetry Johann Wolfgang von Goethe: „Nur wer die Sehnsucht kennt". *Interlude*, March 15th, 2020. Prieiga per internetą: https://interlude.hk/the-music-of-poetry-johann-wolfgang-von-goethe-nur-wer-die-sehnsucht-kennt/, [žiūrėta 2023 m. spalio 24 d.].

Predota, Georg. The Music of Poetry Johann Wolfgang von Goethe „Mignon". *Interlude*, February 9th, 2020. Prieiga per internetą: https://interlude.hk/the-music-of-poetry-johann-wolfgang-von-goethe-mignon/, [žiūrėta 2023 m. spalio 24 d.].

Who Set It Best: Mignon's Song „Kennst du das Land" (Johann Wolfgang von Goethe). *Sound Garden*, September 27th, 2021. Prieiga per internetą: https://www.soundgardenclassical.com/post/who-set-it-best-kennst-du-das-land, [žiūrėta 2023 m. spalio 24 d.].

Fischer-Dieskau, Dietrich. *Texte deutscher Lieder: Ein Handbuch*. München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 1968.

Goethe's poetry in the songs of Giedrius Kuprevičius

Johann Wolfgang von Goethe (1749–1832) was a classic of German literature, a poet, playwright, nature researcher, thinker, humanist, politician and philosopher. His works have left a deep impression in the work of composers of various nations and periods. Goethe admired music, his poetic language was itself highly musical, perhaps this is why the great poet's works *The Sorrows of Young Werther* (1774) and *Faust* (1831) were brought to life in operas by French composers Charles Gounod and Jules Massenet (Ch. Gounod's *Faust*, 1859, and J. Massenet's *Werther*, 1892). Goethe's above works, according to Prof. Vytautas Kubilius, "erupted into the centre of European cultural life to such heights that snatches of lyrical octets unavoidably found themselves overshadowed".[1]

Poetic lyricism occupied a separate, deep niche in Goethe's work. Recalling the words of Faust, "Sweet love-pangs grip my heart so", it was largely associated with feelings of love and the desire to feel the bouyant bliss of joy, even though tragic, pain-filled experiences were never far away, as were moments of quandry and longing. During his early period of studies in Leipzig (1765–1768), Goethe felt an enormous rush of creative force – he wrote volumes of letters, dramas and verses. Alas, few of these have survived as at this time, the writer behaved rather haphazardly with his works: he quickly forgot his earliest poems, swathes of poetry would be simply given away, or, when struck by fits of despair, he would set them alight himself. Only later did Goethe's office established in Weimar begin to collect every one of his papers.

According to claims made by researchers of Goethe's work and the recollections of his contemporaries, while living in Leipzig the writer did not want to have any of his work published and looked upon his lyrical works rather interestingly: he thought it was wrong to accept payment for poems. A poem was a gift to a friend, to a certain circle of people he deemed close and with whom there was mutual regard. It is unlikely that his contemporaries had any idea of the young Goethe's work. He had a separate book of poems published when he reached the age of sixty-three (the poems only appeared in 1812).

[1] V. Kubilius. J. V. Getės lyrika. *Johanas Volfgangas Getė. Poezija.* Vilnius: Vaga, 1986, p. 5.

Goethe's attitude towards songs written based on his verses was also rather odd – he did not approve of them at all. He believed that words in songs should only have very simple accompaniment, performed on a harp, zither or a spinet, so that the flow of poetic thought could proceed unhindered.[2] It is known that in 1812, Ludwig van Beethoven sent Goethe the Mignon-Lied *Kennst du das Land* (Do you know the land), written based on his verses. The response was curt: "Mignon would sing a song, not an aria". Later, Beethoven, still searching for a closer connection between words and music, created another four different versions of the Mignon-Lied *Sehnsucht* (Longing).

In 1816, Franz Schubert, always short of funds, was encouraged by friends to send Goethe a manuscript of 16 songs in the hope that they would be published and his financial situation would improve. Among them were masterpieces such as *Gretchen am Spinnrade* (Gretchen at the spinning wheel), *Erlkönig* (The elf king), *Meeres Stille* (The silent sea), and others. It is not known whether this collection contained Mignon-Lieder or whether Goethe listened to them at all, but Schubert never ended up hearing any reply. Based on the recollections of his contemporary Johann Peter Eckermann, Goethe would rarely respond to letters he had received.[3]

Nevertheless, Goethe's lyrical works, their sincere emotions and virulent flow, easily accessible to every reader, went on to find safe harbour in the chamber vocal works of composers representing different nationalities and periods, collectively known as the art song genre. Many composers sought inspiration from Goethe's lyrical works: beginning with Ludwig van Beethoven, Franz Schubert and Robert Schumann, continuing with Hugo Wolf and Ferenz Liszt, and ending with 20th-century composers Alban Berg, Mark Adamo, and so on.

More than two centuries later, Lithuanian composer Giedrius Kuprevičius has chosen a course down Goethe's lyrical tracks and has written eight songs in German. The first notebook (Druskininkai, 2005) consisted of four songs: *Freudvoll und leidvoll* (Joyful and sorrowful), *Mit einem gemalten Band* (With a painted ribbon), *Nähe des*

[2] R. Fridentalis. *Getė.* Vilnius: Vaga, 1977, p. 54–57.

[3] Johann Peter Eckermann (1792–1854) was a German literature researcher and is best known for being the author of the book *Gespräche mit Goethe* (Conversations with Goethe). He associated with the poet during the last nine years of Goethe's life (1823–1832). J. P. Eckermann was his trusted confidant, and is often referred to as Goethe's chronicler.

Geliebten (Nearness of the beloved), *Mailied* (May song). The second notebook (Druskininkai, 2006) consisted of four Mignon-Lieder. Later, the composer combined them into a collection titled *Goetheliederbuch* (Goethe's Song Book).

Based on the history behind the birth of these songs, it can be said that the composer did not harbour the idea of creating a uniform, vocal cycle. However, following the logic of poetic thought and seeing how the songs are grouped in the final version, a particular dramaturgical line can be discerned: it is as if the image of Mignon became the leitmotif for the compositions as a whole (No. 1, 4, 6, 8). Who was Mignon then, whose image has haunted composers and artists alike for almost three hundred years? She was painted by both Romantics and Impressionists.

In Goethe's novel *Wilhem Meister's Apprenticeship* (*Wilhelm Meisters Lehrjahre,* 1795–1796), the main character Wilhelm encounters a curious young creature with sharp, black eyes and long, black, curly hair in plaits. It becomes apparent that this creature is a girl of twelve-thirteen, who had been kidnapped by an acrobatic troupe in Italy, taken by force to Germany and then duly exploited by circus performers. Wilhelm, enchanted by Mignon's exotic appearance and emotionality, buys her freedom. In thanking him, Mignon places herself at his service, seeking to fnd a custodian, intercessor and father-figure in his character. She is reticent, mysterious and filled with sadness, truly unable to comprehend who she is – a girl or a boy.

Kuprevičius begins his collection of songs with the Mignon-Lied *Heiß mich nicht reden* (Bid me not speak, No. 1). Mignon is weighed down by the promise never to reveal where she is from, a place she herself is not completely sure of. A complaint spills forth from her lips – the composer catches it in the sensitive note of the soloist's melody, while the unending basso ostinato in the piano part serves as a marker of both mystery and unease.

Goethe had an inclination for all manner of mystification and masqueradery, so performers of the song *Freudvoll und leidvoll* (Joyful and sorrowful, No. 2) must read the poetic text closely and understand that these verses are not about love, but about the soul. The shift heard in the piano introduction seems to open the way for the soul to rise, by which the soloist's melodic line, adhering to the hidden meaning of words in the poetic text, is free to roam.

Goethe's work is very autobiographical. Kuprevičius' selected poems "Mit einem gemalten Band" (No. 3) and "Mailied" (No. 7) are associated with the feelings of love experienced by the poet in his youth. The verses were written during Goethe's years of study at the University of Strasbourg (1770–1771) and are dedicated to Friederike Brion[4]. In the poem "Mit einem gemalten Band" (With a painted ribbon), Goethe sent her a ribbon he had decorated himself, scattering it with flower petals and leaves, as it was popular at the time to give a beloved young woman a ribbon she would wear in her hair as one's admission of love. Even though Friederike was in love with Goethe, he knew he would ultimately leave her. The composer's choice of a slow waltz for this song very accurately reveals the heady, aromatic mood of a spring day. This waltz is associated with the refined elegance that French composer Francis Poulenc's (1899–1963) song-waltzes are known for. Incidentally, the Brion family were French.

The second Mignon-Lied – *Sehsucht* (Longing, No. 4) – is a short poem of few words, yet emanates immense loneliness and longing. Numerous composers created works based on these verses: some produced lyrical, nostalgic music, others' is openly emotional and dramatic. Kuprevičius came up with a completely unexpected approach, it could be that the key to his idea lies in the 3/8 movement of the piano part. The soloist's line is formed by a 2/4 metre, thus the singer must read the poetic text very well and place their focus on the prosody.

In 1795–1802, when already living in Weimar, Goethe created a group of verses that are not backed by any specific impressions and contain no personal experiences. This is subjective, depersonalised lyricism, while the sense of mystery it evokes had become a typical feature of Goethe's style when he was already an older man.

The song *Nähe des Geliebten* (Nearness of the beloved, No. 5) is written based on Goethe's verses that were inspired by Friederike Brun's poem of the same title. Brun (1765–1835) was a Danish poet who earned renown in the first half of the 19th century for her literary salons. She borrowed the title (Proximity of a loved one) and the *Ich denke dein* motif (I think of you) from Goethe. This is akin to a song-recollection, in which Kuprevičius' use of the recitation of sung words as the melody allows their colour and meaning to come forth (incidentally, this was also a common compositional tool used in Claude Debussy's songs).

[4] Friederike Brion (1752–1813) was the inspiraton behind Goethe's verses, and despite a brief romance with the poet, she never went on to marry. The writer created the characters Margarete for his tragedy *Faust* and Marie for his five-act tragedy *Clavigo* (1774) based on Friederike Brion's inward and outward traits.

The poem "So laßt mich scheinen, bis ich werde" (Thus let me seem..., No. 6) was not in the first version of the novel *Wilhelm Meister's Apprenticeship*, it was written only in 1796. Here, Mignon is no longer a child, but a young lady in love, sensing her destiny and wishing to wear a white dress at least once in her life. She is not afraid – she believes that she will become an angel after her death. Feeling, word and music are particularly sensitively intertwined in this song by Kuprevičius. We also hear a musical linkup with the rising motif heard in the song *Freudvoll und leidvoll*, in which the soul is the song's theme. In the poem "Mailied" (May song, No. 7), Goethe's feelings are spilling forth like waves, one verse quickly follows the next. Here he glorifies the earth, sun, nature, love and youth, and to the source of all this inspiration, Friederike Brion, we hear the words: "Falling in love with me, be happy!" The composer adds this next to the song's tempo: *Dankeshymne* (Hymn of thanks). The expressive solo part features the voices of birds in the springtime, while the feelings of joy, happiness and love seem to rise into the skies with the culmination in a high tessitura.

Kuprevičius ends the collection *Goetheliederbuch* with Mignon's song *Kennst du das Land* (Do you know the land, No. 8). This is one of Goethe's most widely known poems, having moved and inspired a number of composers for three centuries. The novel's main character Wilhelm, listening to Mignon singing, is enchanted by her: "She would start each verse grandly and with much elation, as if she were wanting to draw attention to something special, to announce something important. In the third distich, her voice would become muted and took on a more dour tone; to the question "Have you been there?", she would sing with more secrecy and pensiveness, in the words "Oh, sooner, there..." one could hear an inplacable longing; when repeating the invitation "I wish... to remain eternal" she would modify her voice, so that you'd hear in turn a gentle request, a demand, encouragement, a hopeful expectation".[5]

Having chosen a verse-based composition form, Kuprevičius seems to return to the origins of Lied (Schubert's songs were of three, four or five verses), thereby again confirming the essence of the Lied concept where the word came first. This offers an excellent space for the performer's mastery of interpretation to be revealed.

Performers preparing a new work will find the translations of the poetic texts included at the end of the publication useful, also, it is important to listen to other performers' interpretations. In order to understand the author's idea, to echo his thoughts and convey them to audiences as accurately as possible, it is worthwhile to look deeper, i.e., to familiarise oneself with Goethe's biography, the works he wrote, and in this context to try to find the history behind the birth of a particular poem. There are indeed many opportunities for wider studies: numerous composers have written songs based on these same poems, thus it is worthwhile to compare them,[6] to find in them even more ideas and inspiration for interpretation.

During the course of compiling this publication, the tempo instructions, dynamism signs and articulation were closely reviewed and discussed with the composer Giedrius Kuprevičius. Microdynamics, rubato and agogic elements were, upon the author's request, left to the performer's interpretation. The songs are intended for a high voice, and thus may be performed by both women and men; either all in order or as selected pieces.

I would like to thank the singer and composer Salomėja Petronytė for her help and genuine attention shown to Lithuanian vocal chamber music, as well as notographer Robertas Budrys for his particularly attentive and professional work.

Audronė Kisieliūtė

[5] J. W. Goethe. *Vilhelmo Meisterio mokymosi metai*. Vilnius: Gimtasis žodis, 2014, p. 128.

[6] For example, the internet site *LiederNet* (https://www.lieder.net/) indicates all the known composers who wrote music based on that poetic text next to each specific poem.

Sources

Eckermann, Johann Peter. *Pokalbiai su Goethe.* Vilnius: Aidai, 1999.

Fridentalis, Richardas. *Getė.* Vilnius: Vaga, 1977.

Getė, Johanas Volfgangas. *Poezija.* Sudarė A. Gailius, į lietuvių kalbą vertė S. Račiūnas. Vilnius: Vaga, 1986.

Goethe, Johann Wolfgang. *Vilhelmo Meisterio mokymosi metai.* Vilnius: Gimtasis žodis, 2014.

Kimball, Carol. *Art Song. Linking Poetry and Music.* Milwaukee: Hal Leonard Corporation, 2013.

Kimball, Carol. *Song: A Guide to Art Song Style and Literature.* Milwaukee: Hal Leonard Corporation, 2005.

Lehmann, Lotte. *More than Singing, The Interpretation of Songs.* Mineola, New York: Dover Publications, 1985.

Martineau, Malcolm. Tracing 100 Years in the Life of Mignon. *Snuma Website,* April 20th, 2020. https://www.snuma.net/xe/freeboard/121011, [accessed on 24.10.2023].

Predota, Georg. The Music of Poetry Johann Wolfgang von Goethe: „Nur wer die Sehnsucht kennt". *Interlude,* March 15th, 2020. https://interlude.hk/the-music-of-poetry-johann-wolfgang-von-goethe-nur-wer-die-sehnsucht-kennt/, [accessed on 24.10.2023].

Predota, Georg. The Music of Poetry Johann Wolfgang von Goethe „Mignon". *Interlude,* February 9th, 2020. https://interlude.hk/the-music-of-poetry-johann-wolfgang-von-goethe-mignon/, [accessed on 24.10.2023].

Who Set It Best: Mignon's Song „Kennst du das Land" (Johann Wolfgang von Goethe). *Sound Garden,* September 27th, 2021. https://www.soundgardenclassical.com/post/who-set-it-best-kennst-du-das-land, [accessed on 24.10.2023].

Fischer-Dieskau, Dietrich. *Texte deutscher Lieder: Ein Handbuch.* München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 1968.

Mignon I

Minjona I

Johann Wolfgang von Goethe (1749–1832)

Giedrius Kuprevičius (*1944)

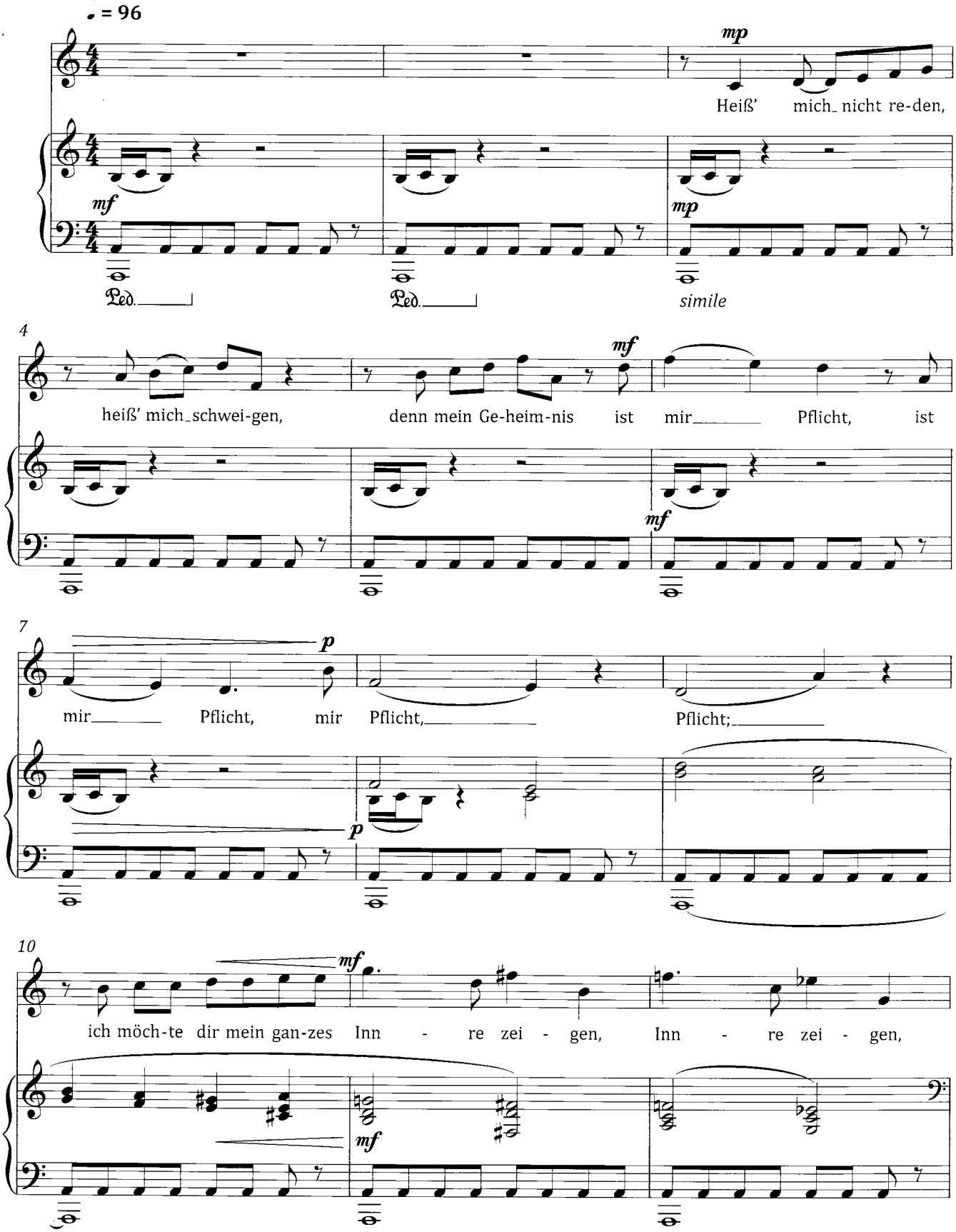

13

all-ein das Schick-sal will es nicht, nicht, es

17

p

nicht.

mp

Zur rech - ten Zeit ver-

p

mp

20

(✓)

f

✓

-treibt der Son - ne Lauf die finst - re Nacht, und sie muß sich er - hel - len.

f

24

mf *legato*

cresc.

28

rit.

f

Der

ff

f

31 **a tempo**

har-te Fels schließt sei-nen Bu-sen auf, miß-gönnt der Er-de nicht die tief-ver-

34

-borg-nen Quel-len. Ein je-der sucht im Arm des Freun-des Ruh, dort

37

kann die Brust in Kla-gen sich er-gie-ßen, Kla-gen,

dim.

41

Kla - gen, Kla - - gen.

mf

45

All-ein ein Schwur drückt mir die Lip-pen zu, und

48

nur ein Gott ver-mag sie auf - zu - schlie - ßen.

51

mp

55

p

2006 05 04

Freudvoll und leidvoll

Džiaugsminga ir susisielojusi

Verschleierter Klang (𝅗𝅥 = 64)
Prislopintu garsu

mf

Freud-voll und leid-voll, ge-dan-ken-voll sein,

mf

lan-gen und ban-gen in schwe-ben-der Pein, Pein! A

f

f

sub. p

O o o ...Pein... him-mel-hoch jauch-zend, zum To - de be-

mp

-trübt, zum To - de be - trübt,

legato

zum To - de be - trübt, zum To - de...

mf *f legato*

Glück-lich all - ein ist die See - le, die liebt, die liebt! All - ein,

mf *f*

glück - lich all - ein die See - le, die liebt!..

f *p*

2005 08 07

Mit einem gemalten Band

Su margu kaspinu

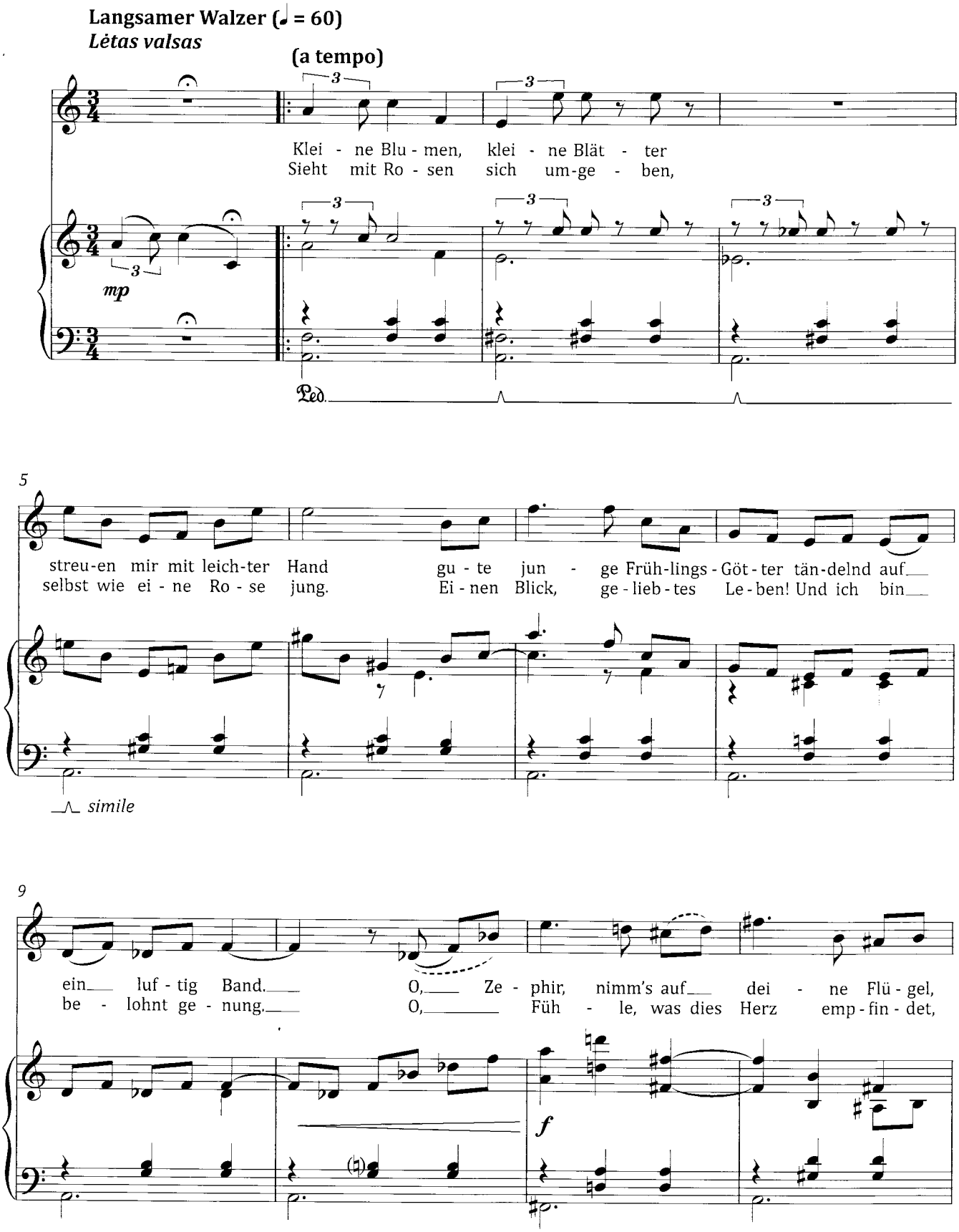

13 *ten.* (✓)

schling's um mei-ner Lieb - sten Kleid; und so tritt sie vor den
rei - che frei mir dei - ne Hand, und das Band, das uns ver -

mp

Ped.

17

Spie - gel all in ih - rer Mun - ter-keit.
-bin - det, sei kein schwa-ches Ro - sen-band!

p

21 **rit.** *mf* *pp*

Mun - ter-keit. Klei - ne Blu - men.
Ro - sen-band!

mf

Ped.

2005 09 06

Mignon II

Minjona II

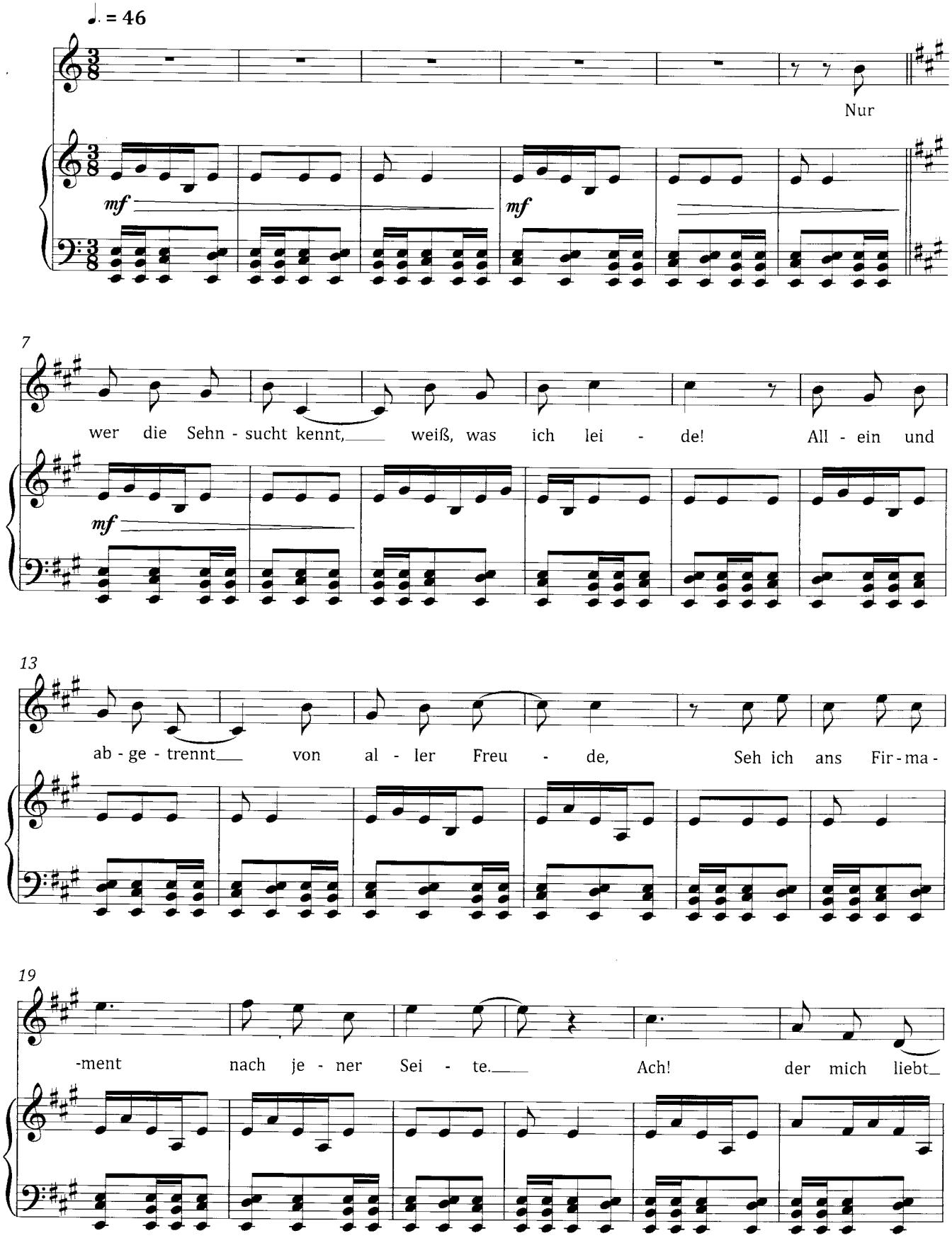

25

— und kennt, — ist in der Wei - te. — Es

31

mf

schwin-delt mir, es brennt mein Ein - ge - wei-de. Nur wer die Sehn-sucht kennt, weiß,

mf

37

was ich lei - de! —

f

44

mf

mp

54

pp

8

2006 05 04

Nähe des Geliebten

Mylimojo artumas

Ausdrucksbetont (♩ = 76)
Išraiškingai

mp

Ich den-ke dein, wenn mir der Son - ne Schim - mer vom

mp

mp

mp

Ped.

4

Mee-re strahlt, vom Mee-re strahlt. Ich den-ke dein, wenn sich des Mon-des

mf

mf sub.

Ped.

7

Flim - mer in Quel-len malt, in Quel-len malt.

f

p

f

p

10

mf *f*

Ich se - he dich, wenn auf dem fer - nen We - ge der Staub sich hebt;

mf *f*

13

ff

in tie - fer Nacht, wenn auf dem schma-len Ste - ge der Wand - rer bebt,

ff

16

mp *p*

der Wand - rer bebt. Ich

mp *p*

Ped.

20

mp

hö - re dich, wenn dort mit dump-fem Rau - schen die Wel - le steigt. Im

mp

23

stil - len Hai - ne geh ich oft zu lau - schen, wenn al - les schweigt, wenn

26

p

al - les schweigt. Ich bin bei dir, du seist auch noch so fer - ne, du bist mir

p

29

f

nah! Die Son - ne sinkt, bald leuch - ten mir die Ster - ne. O

legato

33

rit.

wärst du da! O wärst du da, o wärst du da, du da!

f

2005 09 06

Mignon III

Minjona III

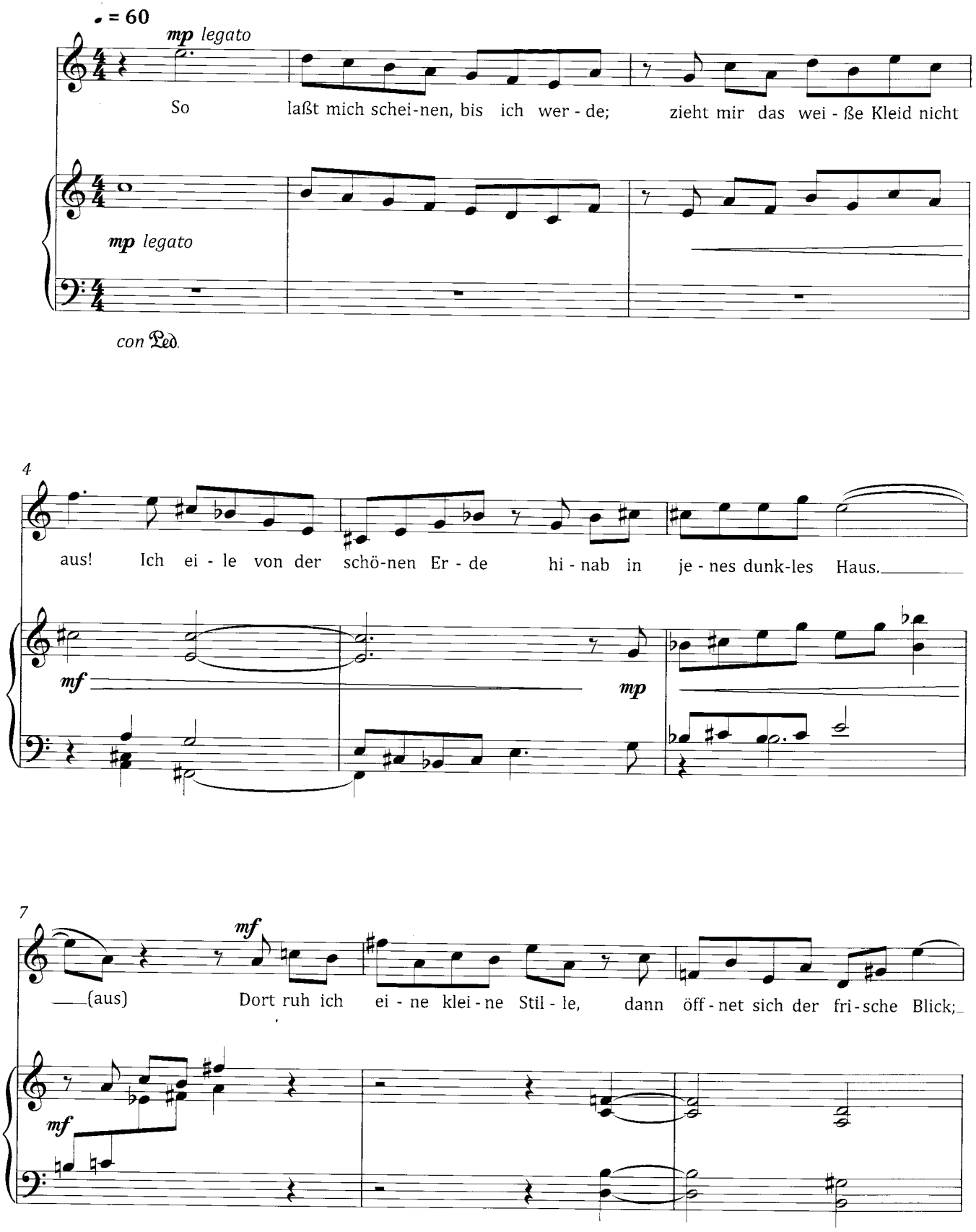

10

ich las - se dann die rei - ne Hül - le, den Gür - tel und den Kranz zu - rück.

mp

13

mf

Und je - ne

mp — *p sub.*

3

mf legato

con Ped.

16

himm - li-schen Ge - stal - ten, sie fra-gen nicht nach Mann und Weib, und kei - ne Klei -

19

pp

-der, kei-ne Fal - ten' um-ge-ben den ver-klär-ten Leib.

m.d.

m.s.

pp

m.d.

m.s.

Ped.

23

p

Zwar lebt ich oh - ne Sorg und Mü - he, doch fühlt ich tie-fen Schmerz ge-

(8) 8

p

26

-nung. Vor Kum-mer al - tert ich zu frü - he -

p *pp*

29

mf *f*

macht mich auf e - wig wie-der jung!

f

2006 05 05

Mailied

Gegužės daina

Dankeshymne (♩ = 50)
Padėkos himnas
Gesangssprache / *pusbalsiu*

mf

Wie herr-lich leuch-tet mir die Na - tur! Die Na - tur! Wie glänzt die Son-ne! Wie

mf

4

lacht die Flu-u-u-u-u-u-u-u-u-ur! a a a a a! Es

6

drin - gen Blü - ten aus je - dem Zweig und tau - send Stim-men aus dem Ge - sträuch.

8

A - a... Und Freud_ und Won - ne aus je - der Brust. O Erd,_ o

11

f

Son-ne! O Glück, o Lust! O Lie - be, o Lieb!

f

14

p legato

So gol-den schön, wie Mor-gen-wol - ken auf je - nen Höhn!_

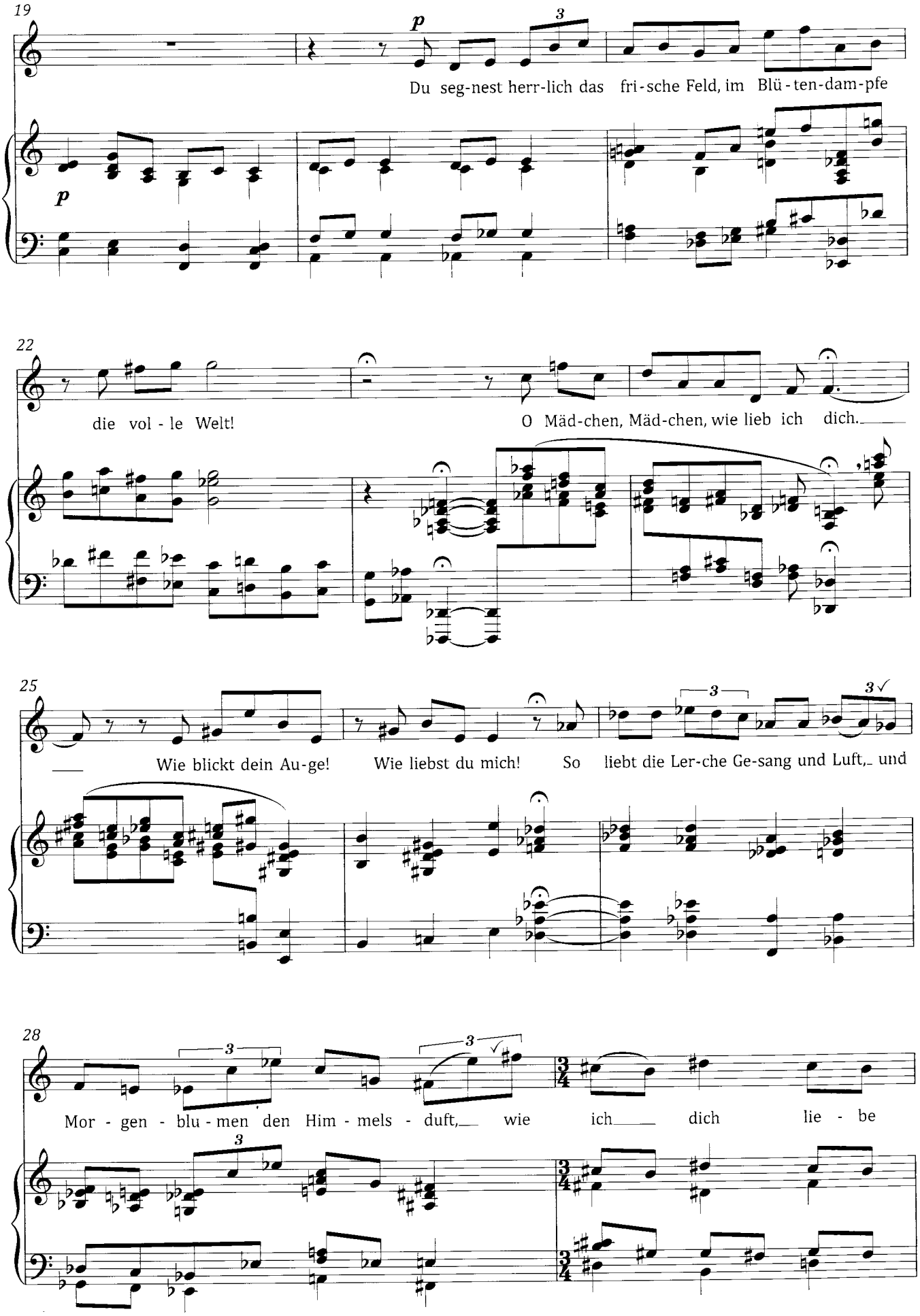
19
p
Du seg-nest herr-lich das fri-sche Feld, im Blü-ten-dam-pfe
p
22
die vol-le Welt!
O Mäd-chen, Mäd-chen, wie lieb ich dich.
25
Wie blickt dein Au-ge!
Wie liebst du mich!
So liebt die Ler-che Ge-sang und Luft, und
28
Mor-gen-blu-men den Him-mels-duft, wie ich dich lie-be

30

mit war-mem Blut, die du mir Ju-gend und Freud und Mut, zu

Meno mosso

33 *mp* *mf*

neu-en Lie-dern und Tän-zen gibst, und Tän-zen gibst. Sei e-wig glück-lich, wie du

mp *mf*

Ped.

36

mich liebst!

39 *p*

Liebst!..

p

2005 09 12

Mignon IV

Minjona IV

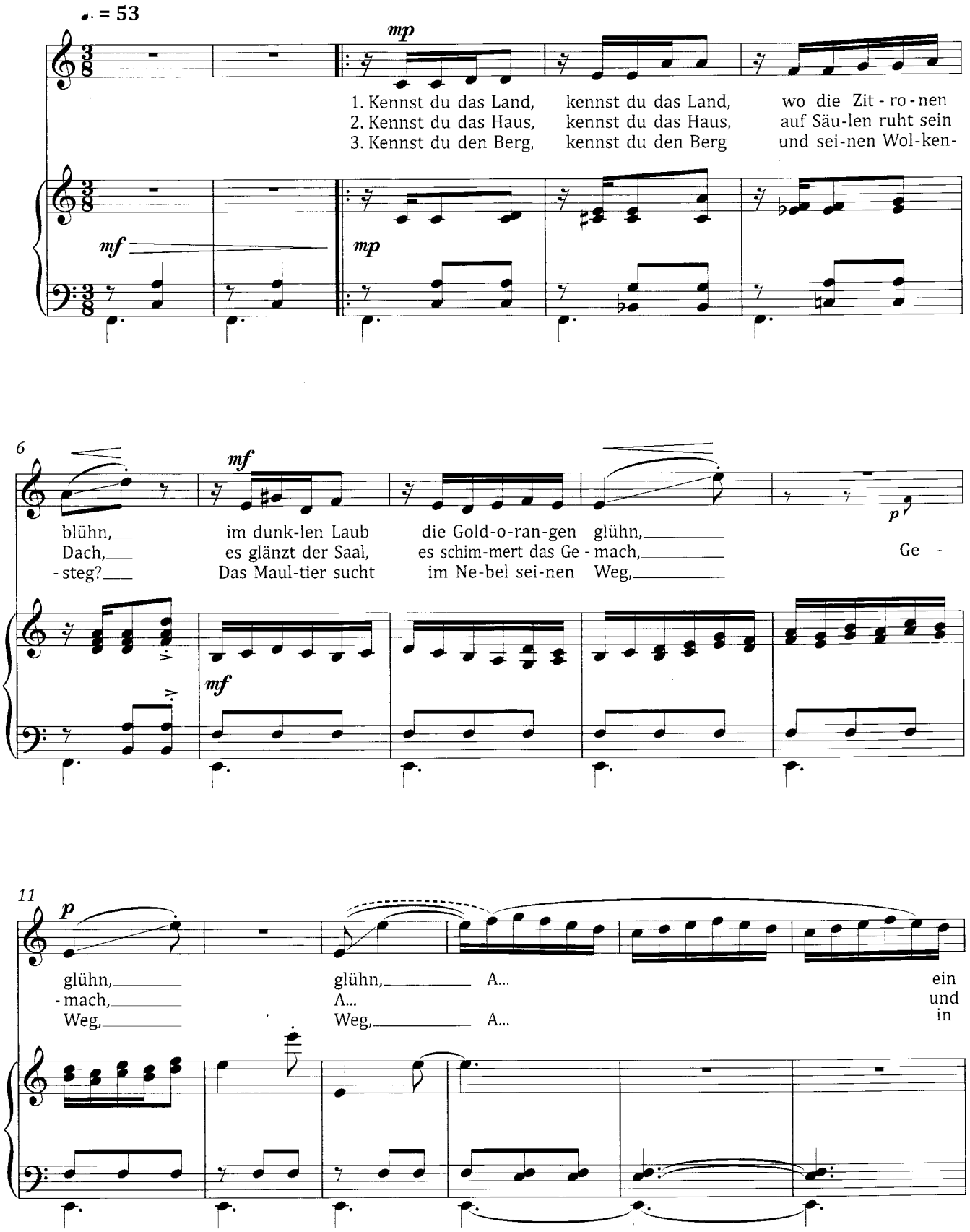

17

sanf-ter Wind vom blau-en Him-mel weht, die Myr-te still und hoch der Lor - beer steht? Kennst
Mar-mor-bil - der stehn und sehn mich an: was hat man dir, du ar-mes Kind, ge - tan? Kennst
Höh-len wohnt der Dra-chen al - te Brut, es stürzt der Fels und ü-ber ihn die Flut: kennst

22

du es wohl? Da - hin, da - hin möcht' ich mit dir, o mein Ge-
du es wohl? Da - hin, da - hin möcht' ich mit dir, o mein Be-
du ihn wohl? Da - hin! Da - hin geht un - ser Weg; o Va - ter,

30

1.2.

-lieb - ter, ziehn! Da - hin! Da - hin!
-schüt - zer, ziehn! Da - hin! Da - hin!
laß uns ziehn! Da - hin! Da - hin!

39

3.

mp *p*

Da - hin! Da - hin!

mf *p* *pp*

2006 05 06

Poetinių tekstų vertimai

1 Lied der Mignon I

Heiß' mich nicht reden, heiß' mich schweigen,
Denn mein Geheimnis ist mir Pflicht;
Ich möchte dir mein ganzes Innre zeigen,
Allein das Schicksal will es nicht.

Zur rechten Zeit vertreibt der Sonne Lauf
Die finstre Nacht, und sie muß sich erhellen;
Der harte Fels schließt seinen Busen auf,
Mißgönnt der Erde nicht die tiefverborgnen Quellen.

Ein jeder sucht im Arm des Freundes Ruh,
Dort kann die Brust in Klagen sich ergießen;
Allein ein Schwur drückt mir die Lippen zu,
Und nur ein Gott vermag sie aufzuschließen.

Minjona I

Duok man tylėt, kalba negelbės,
Galėčiau žodžiais tau meiliais
Pasisakyt, ką slepia sielos gelmės,
Tačiau likimas to neleis.

Vos pasirodo saulės spinduliai,
Tamsa tuoj sklaidos ir migla naktinė;
Uola krūtinę kietą atveria giliai
Ir nepavydi žemei paslėpto šaltinio.

Kas myli, tiems ramybėj noras kils
Dalintis meilės žodžiais nuo širdies vis;
Tik mano tylios lūpos neprabils,
Ir jas atverti gali vienas dievas.

Vertė Jonas Juškaitis

2 Freudvoll und leidvoll

Freudvoll
Und leidvoll,
Gedankenvoll sein,
Langen
Und bangen
In schwebender Pein,
Himmelhoch jauchzend,
Zum Tode betrübt,
Glücklich allein
Ist die Seele, die liebt.

Džiaugsminga ar susisielojusi

Džiaugsminga
Ar susisielojusi,
Susimąsčiusi,
Siekianti
Ar nerimaujanti
Plevenančioje kančioje,
Džiūgaujanti iki dangaus,
Mirtinai sielvartaujanti,
Laiminga siela
Tik ta, kuri myli.

Vertė Audronė Kisieliūtė

3 Mit einem gemalten Band

Kleine Blumen, kleine Blätter
Streuen mir mit leichter Hand
Gute junge Frühlings-Götter
Tändelnd auf ein luftig Band.

Zephir, nimm's auf deine Flügel,
Schling's um meiner Liebsten Kleid;
Und so tritt sie vor den Spiegel
All in ihrer Munterkeit.

Sieht mit Rosen sich umgeben,
Selbst wie eine Rose jung.
Einen Blick, geliebtes Leben!
Und ich bin belohnt genung.

Fühle, was dies Herz empfindet,
Reiche frei mir deine Hand,
Und das Band, das uns verbindet,
Sei kein schwaches Rosenband!

Su margu kaspinu

Žiedlapiai tik byra, sninga:
Barsto juos aplink lengvai
Štai ant kaspino žaismingo
Man pavasario dievai.

Nešk, Zefyre, jį padange
Pas mieliausią ant sparnų!
Štai prie veidrodžio ji žengia,
Pasitikti jos einu.

Rožėm išdabinus plaukus
Tu pati kaip jos jauna!
Į mane pažvelk nelaukus –
Ir bus visko man gana!

Jausk širdies godas slaptingas,
Duoki ranką man laisvai.
Te šis kaspinas žaismingas
Mus sujungia amžinai.

Vertė Simas Račiūnas

4 Lied der Mignon II

Nur wer die Sehnsucht kennt,
Weiß, was ich leide!
Allein und abgetrennt
Von aller Freude,
Seh ich ans Firmament
Nach jener Seite.
Ach! der mich liebt und kennt,
Ist in der Weite.
Es schwindelt mir, es brennt
Mein Eingeweide.
Nur wer die Sehnsucht kennt,
Weiß, was ich leide!

Minjona II

Kaip aš kenčiu, supras,
Kas pats ilgėjos.
Vienatvėj per dienas
Džiaugsmams praėjus.
Dangus ir tolis tas,
Kur tu, man liejas,
Tenai akis liūdnas
Aš pražiūrėjus.
Slėpiau žaizdas tikras
Širdyj turėjus.
Kaip aš kenčiu, supras,
Kas pats ilgėjos.

Vertė Jonas Juškaitis

5 Nähe des Geliebten

Ich denke dein, wenn mir der Sonne Schimmer
Vom Meere strahlt;
Ich denke dein, wenn sich des Mondes Flimmer
In Quellen malt.

Ich sehe dich, wenn auf dem fernen Wege
Der Staub sich hebt;
In tiefer Nacht, wenn auf dem schmalen Stege
Der Wandrer bebt.

Ich höre dich, wenn dort mit dumpfem Rauschen
Die Welle steigt.
Im stillen Haine geh ich oft zu lauschen,
Wenn alles schweigt.

Ich bin bei dir, du seist auch noch so ferne,
Du bist mir nah!
Die Sonne sinkt, bald leuchten mir die Sterne.
O wärst du da!

Mylimojo artumas

Tave menu, kai saulė jūroj spindi
Virš vandenų;
Kai mėnuo spindulį į bangą ima pinti,
Tave menu.

Tave regiu, kai toliuos dulka kelias,
Kai kalnuose
Keleivis dreba ties siaurais takeliais
Nakčia tamsia.

Tave girdžiu, kai šniokščianti pakyla
Staiga vilnis.
Kai miškas nešlama, klausyt per tylą
Einu ten vis.

Nors tu toli, tačiau lyg man prie veido:
Esi kartu.
Sumirgo žvaigždės, saulė nusileido.
Kad būtum tu!

Vertė Jonas Juškaitis

6 Lied der Mignon III

So laßt mich scheinen, bis ich werde;
Zieht mir das weiße Kleid nicht aus!
Ich eile von der schönen Erde
Hinab in jenes dunkle Haus.

Dort ruh ich eine kleine Stille,
Dann öffnet sich der frische Blick;
Ich lasse dann die reine Hülle,
Den Gürtel und den Kranz zurück.

Und jene himmlischen Gestalten,
Sie fragen nicht nach Mann und Weib,
Und keine Kleider, keine Falten
Umgeben den verklärten Leib.

Zwar lebt ich ohne Sorg und Mühe,
Doch fühlt ich tiefen Schmerz genung.
Vor Kummer altert ich zu frühe –
Macht mich auf ewig wieder jung!

Minjona III

Leisk baltą panešiot suknelę
Man dar gyvenime šiame.
Aš į ramybę visagalę
Skubu nuo žemės po žeme.

Ten į negriūnantį tą rūmą...
Neilgu atilsio laiku
Sujuostą savo skaistų rūbą
Paliksiu aš su vainiku.

Ir kas tu – moteris ar vyras –
Bus niekas prieš dangaus dvasias.
Ir be drabužių kūnas tyras
Ten prisikels su spindesiais.

Nors nežengė vargai per slenkstį,
Bet mano skausmo nežinai;
Be laiko reiks nuo jo pasenti,
Kad jauna likčiau amžinai!

Vertė Jonas Juškaitis

7 Mailied

Wie herrlich leuchtet
Mit die Natur!
Wie glänzt die Sonne!
Wie lacht die Flur!

Es dringen Blüten
Aus jedem Zweig
Und tausend Stimmen
Aus dem Gesträuch

Und Freud und Wonne
Aus jeder Brust.
O Erd, o Sonne!
O Glück, o Lust!

O Lieb, o Liebe!
So golden schön,
Wie Morgenwolken
Auf jenen Höhn!

Du segnest herrlich
Das frische Feld,
Im Blütendampfe
Die volle Welt.

O Mädchen, Mädchen,
Wie lieb ich dich!
Wie blickt dein Auge!
Wie liebst du mich!

So liebt die Lerche
Gesang und Luft,
Und Morgenblumen
Den Himmelsduft,

Wie ich dich liebe
Mit warmem Blut,
Die du mir Jugend
Und Freud und Mut,

Zu neuen Liedern
Und Tänzen gibst.
Sei ewig glücklich,
Wie du mich liebst!

Gegužės daina

Kaip meiliai šypsos
Gamta visa!
Kaip spindi saulė,
Pievų rasa!

Šakas užpylė
Margi žiedai.
Suskambo krūmuos
Linksmi aidai.

Kiek laimės, džiaugsmo
Visų širdy!
O žeme, saule,
Dalia saldi!

O meile, meile!
Gražuolė tu!
Kaip debesėlis
Aušros metu.

Palaima tvindai
Žalius laukus.
Pasaulis geria
Žiedų kvapus.

Mergaite mano
Skaisčiom akim!
Viens kitą mylim
Visa širdim.

Taip vyturėlis
Myli erdves,
O ryto gėlės
Rasas gaivias.

Tave aš myliu
Kaitria liepsna!
Tu – mano džiaugsmas,
Narsa jauna.

Davei sparnus tu
Dainoms nesyk.
Mane pamilus
Laiminga lik!

Vertė Simas Račiūnas

8 Lied der Mignon IV

Kennst du das Land, wo die Zitronen blühn,
im dunklen Laub die Goldorangen glühn,
ein sanfter Wind vom blauen Himmel weht,
die Myrte still und hoch der Lorbeer steht?
Kennst du es wohl?
Dahin, dahin
möcht' ich mit dir, o mein Geliebter, ziehn!

Kennst du das Haus, auf Säulen ruht sein Dach,
es glänzt der Saal, es schimmert das Gemach,
und Marmorbilder stehn und sehn mich an:
was hat man dir, du armes Kind, getan?
Kennst du es wohl?
Dahin, dahin
möcht' ich mit dir, o mein Beschützer, ziehn!

Kennst du den Berg und seinen Wolkensteg?
Das Maultier sucht im Nebel seinen Weg,
In Höhlen wohnt der Drachen alte Brut,
es stürzt der Fels und über ihn die Flut:
kennst du ihn wohl?
Dahin! Dahin
geht unser Weg; o Vater, laß uns ziehn!

Minjona IV

Žinai tu šalį? Žydinčiame klony
Ten apelsinai juokiasi raudoni,
Mėlynė šviečia ištisus metus
Ir lenkias mirtai lauras išdidus.
Ar tu buvai ten?
O, greičiau! Tenai
Gyvenčiau aš, brangusis, amžinai.

Pažįsti tu namus? Pro kolonadą
Tave į puošnią salę laiptai veda,
Ir marmuriniai statulų veidai
Tarytum klausia: Ko taip nuliūdai?
Ar tu buvai ten?
O, greičiau! Tenai,
Globėjau mano, likčiau amžinai.

Kalnuos matei tu siaurą takeliuką?
Paklydęs mulas slenka ten pro rūką,
Siaubingai šnypščia slibinas urve,
Ir veriasi bedugnė prieš tave...
Ar tu buvai ten?
O, greičiau! Tenai
Norėčiau, tėve, likti amžinai.

Vertė Aleksys Churginas

Turinys

Mignon I	Minjona I	12
Freudvoll und leidvoll	Džiaugsminga ir susisielojusi	16
Mit einem gemalten Band	Su margu kaspinu	18
Mignon II	Minjona II	20
Nähe des Geliebten	Mylimojo artumas	22
Mignon III	Minjona III	25
Mailied	Gegužės daina	28
Mignon IV	Minjona IV	32

Rinkinyje „Lietuvių kamerinė vokalinė muzika“ išleista:

Jurgis Juozapaitis
Ašaros skonis. Ciklas balsui ir fortepijonui. 2017. 19 p. ISMN 979-0-706210-69-8

Zita Bružaitė
Kūriniai balsui ir fortepijonui. 2017. 26 p. ISMN 979-0-706210-68-1

Vytautas Barkauskas
Tamsoje prasiskleidė gėlė. Poema sopranui ir fortepijonui. 2017. 31 p. ISMN 979-0-706210-70-4

Algirdas Martinaitis
Oracijus sopranui ir fortepijonui. 2017. 23 p. ISMN 979-0-706210-79-7

Faustas Latėnas
Pavasario triptikas sopranui ir fortepijonui. 2017. 20 p. ISMN 979-0-706210-84-1

Vytautas Laurušas
Žiemos pasažai. Šeši romansai balsui ir fortepijonui. 2019. 24 p. ISMN 979-0-706210-89-6

Jonas Jurkūnas
Apie ką visa tai? Žiūrėjau pro langą balsui ir fortepijonui. 2019. 22 p. ISMN 979-0-706210-90-2

Juozas Pakalnis
Rudens daina. Imago mortis balsui ir fortepijonui. 2019. 16 p. ISMN 979-0-706210-91-9

Vytautas Germanavičiūs
Sala. Haiku balsui ir fortepijonui. 2020. 23 p. ISMN 979-0-806003-04-6

Giedrius Kuprevičius
Goetheliederbuch balsui ir fortepijonui. 2023. 40 p. ISMN 979-0-806003-26-8

Mindaugas Urbaitis
Kūriniai balsui ir fortepijonui. 2023. 36 p. ISMN 979-0-806003-28-2

ISMN 979-0-806003-26-8